

Економіка, організація і управління підприємствами, галузями, комплексами (промисловості, АПК і сільського господарства, будівництва, транспорту, зв'язку та інформатики, сфери послуг).

Федорчук О.М.

к.е.н., докторант

Херонського державного

аграрного університету

м. Херсон, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

Одне з трактувань інфраструктури представляє дану економічну категорію в якості інтегрального елемента виробничих сил, що включає допоміжні та додаткові галузі, види виробництв або діяльності, які обслуговують безпосередньо основне виробництво (виробнича інфраструктура), а також галузі та підгалузі невиробничої сфери, що непрямо пов'язані з процесом виробництва і виконують чисельні функції обслуговування всього процесу господарювання [1, с. 14].

В економічному контексті західні вчені використовують це поняття для характеристики галузей, які забезпечували розвиток матеріального виробництва (дороги, мости, порти, аеродроми, лінії електропередач та ін.). Відтак у найзагальнішому вигляді як інфраструктуру стали розуміти основу, внутрішню будову економічної системи. Такі два тлумачення поширені і в сучасній літературі. У "Сучасному економічному словнику", підготовленому російськими вченими, інфраструктуру охарактеризовано "як сукупність галузей, підприємств і організацій, що до них належать, видів їх діяльності, покликаних забезпечувати умови для нормального функціонування виробництва і обігу

товарів та життєдіяльності людей" [2]. Подібне визначення дають і інші видання.

Недоліками таких дефініцій є ігнорування економічної (в тому числі суспільної) форми цієї категорії, а отже, акцент на її технологічному аспекті та відсутність суб'єктно-об'єктного підходу.

Інфраструктура (як категорія економічного способу виробництва) — це сукупність базових галузей і економічних відносин між людьми у процесі їх діяльності щодо забезпечення умов виробництва, обігу, розподілу та споживання товарів і послуг, а також відповідної суспільної форми. Саме у процесі спеціалізації, кооперування, обміну діяльністю та інших форм техніко-економічних відносин продукція постачається від одного суб'єкта господарювання до іншого. Важливим елементом інфраструктури як категорії економічного способу виробництва є організаційно-економічні відносини.

Інфраструктура (в економічному аспекті) — сукупність базових галузей (або матеріальна основа економічної системи) та сукупність економічних відносин (передусім відносин економічної власності), що виникають і розвиваються у процесі діяльності людей щодо використання об'єктів інфраструктури та привласнення умов і результатів такої діяльності, а також державного регулювання цих галузей.

За основним змістом та завданнями теоретичні підходи до розуміння економічних об'єктів в агропродовольчій сфері не відрізняються від інших сфер економіки, але мають деякі відмінності в методиці його проведення. Зокрема, враховуючи думку [3, с. 6], нами виділено наступні особливості в розумінні інфраструктури аграрної сфери економіки: через те, що результати діяльності аграріїв залежать від природно-кліматичних умов для одержання більш обґрунтованих результатів та висновків фактичні дані доцільно порівнювати не з попереднім роком, а з усередненими даними за 3-5 років; для сільського господарства характерна сезонність виробництва; в агропродовольчій сфері задіяні у виробничому процесі землі та живі організми, тому на рівень розвитку основного виробництва та інфраструктурних галузей мають вплив не лише

економічні, а й біологічні, хімічні та фізичні закони; в агропродовольчій сфері функціонує значна кількість однотипних підприємств, що дає змогу здійснювати між ними порівняльний аналіз. Наявність широкої бази для порівняння як в рамках окремого підприємства, так і в масштабах району, області, галузі дає можливість більш часто використовувати наступні прийоми: зіставлення паралельних та динамічних рядів, аналітичні групування, кореляційний аналіз, багатовимірний порівняльний аналіз та ін..

Особливостями інфраструктури регіональної агропродовольчої системи є нерівномірна щільність розміщення об'єктів. Тобто інфраструктура регіонального рівня не може рівномірно розташовуватись по усій території. У той же час відмінності між більше і менш розвиненими регіонами за рівнем оснащення елементами інфраструктури не такі різкі, як за рівнем загального економічного розвитку.

При ідентифікації інфраструктури, її типології та класифікації галузей необхідно базуватися на виокремленні специфічних функцій, сукупність яких дозволила б віднести до виробничої інфраструктури певний вид економічної діяльності, галузь або підгалузь. Таким чином, об'єктивно обумовленим є визначення функціонального призначення інфраструктури в системі суспільного виробництва. В той же час дана ознака не є єдиною можливою при обґрунтуванні місця та ролі виробничої інфраструктури в економічній системі.

На основі вивчення функціонального призначення інфраструктури, можемо підкреслити, що з теоретичної точки зору дослідження територіальної організації інфраструктурного комплексу повинно здійснюватись з урахуванням її територіальних функцій. Тому наразі потребує поглиблення методологія дослідження впливу інфраструктурних функцій на регіональний розвиток.

Вважаємо, що основними теоретичними підходами до визначення ефективності роботи об'єктів інфраструктури аграрної сфери є наступні: оцінка внутрішнього інфраструктурного ефекту за рахунок економії капітальних вкладень та експлуатаційних витрат, відновлення чи підвищення родючості

ґрунтів; оцінка ефекту та приросту економічного ефекту в виробничих галузях за рахунок удосконалення взаємозв'язків між основним виробництвом та інфраструктурними галузями; підвищення ефекту в соціальній та інституціональній сферах за рахунок підвищення якості життя сільського населення; підвищення рівня ефективності аграрного виробництва та харчової промисловості за рахунок удосконалення інфраструктури товарообігу.

Література:

1. Жамин В.А. Инфраструктура при социализме / В.А. Жамин // Вопросы экономики. – 1977. – №2. – С.14-23.
2. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. — 2-е изд., испр. М.: ИНФРА-М, 1999. 479 с. режим доступу: <http://www.ebk.net.ua/Book/Ses/i/0202.htm>
3. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий АПК: учебное пособие / Г. В.Савицкая. // 6-е изд., стер. - Мн.: Новое знание, 2006. - 652 с.
4. Аграрна економіка / [Д. К.Семенда та інші]; за заг ред. Д.К.Семенди. - режим доступу: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=2055>